

2. Allt färre bär- och svampskogar på Växjö stifts marker

Blåbär, lingon och matsvamp trivs bäst i äldre skogar. Efter att skogen har kalhuggits tar det runt 50 år eller mer innan matsvamp och bär är tillbaka på allvar. Forskarna har även visat att sedan 1950-talet har blåbärsriset halverat sin utbredning i södra Sverige. Äldre skogar hyser också avsevärt mer biologisk mångfald än de yngre och det är skogarna över 60 år som främst används för friluftsliv och rekreation.

Stormarna Gudrun och Per slog hårt mot den äldre skogen, vilket innebär att en stor del av stiftets skogar idag är yngre än 60 år. Förenklat och grovt uppskattat uppgår bristen på äldre skog till närmare 7 000 hektar i den brukade delen av stiftets skogar. Målet borde vara att i lagom takt öka arealen äldre skog från dagens 9 000 hektar till bortåt 16 000 hektar.

Se vidare [genomgång av stiftets skogsbruksplaner för 2015 - 2024](#).

Trots en uppenbar brist på äldre skog har läget **förvärrats** de senaste tio åren. Under den perioden har Växjö stifts skogsinnehav ökat med 1 300 hektar, men den totala arealen äldre skog över 60 år, inklusive den del som ej brukas, har trots detta minskat med 750 hektar sedan 2015. De äldre skogarna bör rimligen förvaltas med större omsorg och med målet att öka arealen äldre skog. Skogar som, vid sidan av produktion av råvara, är värdefulla för friluftsliv och rekreation och som främjar den biologiska mångfalden.

Naturskyddsföreningen i Småland vill se en minskad slutavverkning i den äldre skogen för att öka utbudet av värdefulla ströv- och friluftsskogar för rekreation, svamp- och bärplockning och jakt.

- A. Vill ni öka tillgången av äldre skog för friluftsliv och rekreation eller är det viktigare att leverera stora volymer råvara till skogsindustrin?**
- B. Vill ni öka andelen naturnära skogsbruk utan kalhyggen, monokulturer och likåldriga skogar? I så fall när och hur mycket?**

Nomineringsgruppernas svar:

Borgerlig kristen samverkan

- A. *Intresset för friluftsliv och rekreation skapas genom en lokal efterfrågan i vissa områden. Efterfrågan skapas av det lokala intresset och är inget som skogsägare framställer. För skogar med högt tryck från friluftslivet har egendomsförvaltningen varit öppen för en dialog om skötseln.*
- B. *Kan testas och utvecklas i lärosyfte, där det finns naturliga förutsättningar för det.*

Frimodig kyrka

- A. *Konfrontativ fråga - naturligtvis ska det vara en balans av båda.*
- B. *Man kan inte samtidigt hävda ökad lövskog och plockhuggning. I plockhuggna bestånd blir andelen gran närmare 100 %. Hyggen är lövets och viltets chans! Här råder mycket missförstånd, och finns stor förbättringspotential vad gäller kunskap hos olika debattörer!*

Centerpartiet (Ett sammanhållet svar på båda frågorna)

- A. *Skogen har brukats i enlighet med de lagar och riktlinjer som finns utifrån Lagen om Svenska kyrkan, Skogsvårdslagen och Kyrkoordningen. Dessutom finns stiftets skogar i alla delar av stiftet. Brukningsförutsättningarna skiljer sig därför åt och hänsyn tas till var skogarna finns i förhållande till tätorter och närboende. Även äldre skog måste skötas om den ska bli trevlig att promenera i och att det ska finnas förutsättningar för bär och svamp. Om man bara lämnar skogen växer den igen och blir en ogenomtränglig djungel. Brukningen ska ske med balans mellan ekologiska, ekonomiska, sociala och andliga värden. Egendomsnämnderna och -förvaltningarna har att ta hänsyn till de beslut som fattas av statliga myndigheter och av kyrkomötet. Om kyrkomötet i år fattar beslut i enlighet med kyrkostyrelsens förslag kommer man att följa de besluten. Sedan behöver brukandet anpassas till lokala förhållanden. Växjö stift vidtar redan idag åtgärder för att återväta våtmarker, avsätta mark för rekreatiönsändamål och bruka med hänsyn till ekologisk mångfald.*

Socialdemokraterna

- A. *Vi socialdemokrater vill påstå att Växjö stift är duktiga på att bevara äldre skog för friluftsliv, ser till att skapa kyrkoreservat och bevara skog nära samhälle. Tätortsnära skog, äldre eller annan, är viktig för friluftsliv och rekreation. Där ska skogsbruket ta stora hänsyn, vilket redan görs. Detta står inte i motsatsförhållande till behovet av avverkningsvolym. Vi ser samtidigt att skogsråvara som ersättningsmaterial för icke cirkulära material kommer att öka för att rädda vår planet från utarmning. Därför menar vi att även produktionsskog är nödvändig på delar av vår skogsareal.*
- B. *Vi vill medverka till att andelen "naturnära skogsbruk" ökar. Kalhyggen, liksom nya monokulturer och likåldriga skogar är i minskande. Vi ber att få återkomma vid annat tillfälle med möjlig tidplan och omfattning.*

Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan (Ett sammanhållet svar på båda frågorna)

- A. *Stormarna Gudrun och Per slog hårt mot stiftets skogar. Något som påverkat och kommer påverka under lång tid framöver. Det gäller att fatta välavvägda beslut för att hantera alla de olika konsekvenser som uppstår av detta för att uppnå alla de olika nyttor som skogen utgör. Andelen äldre skog behöver öka, vilket inte får ske på bekostnad av för tidig slutavverkning av den yngre skogen, som då skulle skapa ett långsiktigt problem. Det går inte att bortse från vad prästlönetillgångarnas ändamål är enligt lagen om Svenska kyrkan, att bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse. Det innebär inte att en omställning och ökad hänsyn inte ska tas utan tvärtom behöver det naturnära skogsbruket öka och där vill vi att kyrkan är med och bidrar till forskning och utveckling om en hållbar förvaltning. Det är för tidigt att sätta procentuella siffror som kan bli svåra att tillämpa i praktiken. Nuvarande information och nya kartläggningar av skogarnas natur- och kulturvärden behöver till för att på ett seriöst sätt kunna skala upp andelen naturnära skogsbruk.*

De gröna i Svenska kyrkan (Ett sammanhållet svar på båda frågorna)

- A. *De Gröna i Svenska kyrkan är medvetna om att äldre skog minskar i hela Sverige när naturskogar kalhuggs och ersätts med virkesåkrar. Att utveckling är densamma i Växjö stifts skogsbestånd är inget vi känner till men det förvånar oss inte och det är något vi beklagar. Vi vill att stiftet i sina planer (skogsskötsel-, skogsbruks- och hushållningsplaner) initialt skyddar*

minst 20% av skogen och att minst en tredjedel avsätts till att brukas småskaligt och skonsamt, allt enligt förslagen i Göran Enanders utredning. Vår uppfattning är att den avsättning som görs till biologisk mångfald och småskaligt skogsbruk är en lägsta nivå och att andelen skog som avsätts till detta bör öka på sikt. Med hur mycket och när detta ska ske vill vi återkomma till. Först behövs en noggrann kartläggning av skogsbeståndet och därefter en planering tillsammans med skogsbiologer för att identifiera vilka insatser som gör störst nytta med hänsyn tagen till samtliga mål. Vi vill också att den återstående skogen brukas mer hållbart t ex genom att omloppstiden förlängs och att markberedning efter föryngringsavverkning bara görs i undantagsfall. Om delar av skogen avsätts till andra ändamål än att i första hand generera ekonomisk avkastning så kan den användas till att ge sociala värden (värden som skapas av människans upplevelser av skogen så som friluftsliv och rekreation), men även andliga och existentiella värden.

Himmel och Jord

- A. *Vi vill absolut öka andelen äldre skog, både skyddad skog och skog som brukas med hyggesfria och naturnära metoder. Mer skog behöver skyddas för såväl klimatet, den biologiska mångfalden och dess andliga värden, men Himmel och Jord vill även ha ett fortsatt brukande av skogen, dock i mindre omfattning än idag och med andra, mer hänsynstagande metoder. Skogsindustrins behov av råvara är inte en parameter som Växjö stift ska ta hänsyn till vid planeringen av sitt skogsbruk.*
- B. *Vi arbetar hårt för att få Växjö stift att öka andelen skyddad skog men även övergå till andra bruksmetoder än det storskaliga trakthyggesbruket. Enligt IPCC behöver 30-50 % av naturen skyddas, utöver det menar vi att vi behöver sträva mot mer hänsynstagande bruksmetoder på all övrig skogsmark – vi vill se ett naturnära, hyggesfritt skogsbruk.*

Vänstern i Svenska kyrkan

- A. *ViSK vill öka tillgången av äldre skog för friluftsliv och rekreation.*
- B. *ViSK vill öka andelen naturnära skogsbruk utan kalhyggen, monokulturer och likåldriga skogar. När? Så fort som möjligt. Hur mycket? Så mycket som möjligt, tex. 20 procentökning till att börja med.*

Öppen Kyrka

- A. *Vi står självklart bakom en utveckling som hellre gynnar naturvärden och rekreation än strikt produktion. De olika hållbarhetsaspekterna som lyfts fram i Enanders utredning måste väga lika tungt. Den nuvarande skrivningen att prästlönetillgångarna ska förvaltas så effektivt som möjligt är orimlig för en kyrka som främst har andra värden att ta hänsyn till. Det ansvarsfulla bruk av skogen som utredningen föreslår kan ge Svenska kyrkan ännu fler verktyg att visa på hoppet att en annan värld är möjlig.*
- B. *Vi står i dagsläget bakom den inriktning som Enander har beskrivit. Utredningen har en hög ambitionsnivå vilket är rimligt. Enanders förslag följer de prioriteringar som anges i den nationella strategin för formellt skydd av skog och anknyter också till den översyn av strategin som pågår. Det ter sig såväl naturligt som rimligt att Svenska kyrkan följer denna strategi. Vad gäller att välja och sätta absoluta nivåer känner vi att vi saknar tillräcklig kompetens. Här måste vi kunna förlita oss på den kompetens som ska finnas hos våra tjänstemän samt bygga upp vår egen kunskap. Vidare, alla åtgärder som kan bidra till bättre hållbarhet i skogsbruket är värda att pröva. Vi ser därför gärna att metoder för mer*

naturnära bruk prövas i mindre skala för att vid lyckade resultat införas i större omfattning. Svenska kyrkan, och Växjö stift som förvaltar en relativt stor andel skog, är en förhållandevis resursstark aktör som skulle kunna bidra till utvecklingen och kunskapsläget kring nya metoder.